

Ana Schnabl



Simona Kopinšek: *Lom glasu.*

Maribor: Litera (Knjižna zbirka Piramida), 2015.

Pesnica Simona Kopinšek ne prikriva izpovednosti in avtobiografskosti pesmi v prozi, zbranih v njeni zadnji zbirki *Lom glasu*. Avtobiografski pakt poda že uvodno besedilo z naslovom *Spoštovana Praznina*, podpisano z imenom in priimkom avtorice. Pismo oziroma nagovor bralca ne seznani le z osebnoizpovednimi dejstvi zbirke, pač pa ga pripravi tudi na tonaliteto poezije: “Žalost si je najela sobe povsod in se hrani z vsem, kar je mogoče odgrizniti. Včeraj sem videla. Glodala je otroška ušesa in kot plašč odsevala vsakogar, ki je hotel vdihniti za krik Stoj! Tudi k meni se seli. Plazi se skozi odprtine za zrak in hoče še v moja usta. / Me lahko obiščeš? / Ko si tukaj, ne more vstopiti nihče drug.” Veselja je v *Lomu glasu* torej malo, naseljujejo ga zlasti tiste emocije, ki človeka davijo ali peklijo po bitki in po izgubi, emocije, ki ščipajo v samoti in v ljubezni – saj je za pesnico ljubezen vselej tudi čisto malo samot(n)a –, ter spoznanja, ki bi si jih marsikdo rad prihranil šele za konec življenja, saj je brez njih preprosto lažje živeti.

Poezija Simone Kopinšek je potemtakem žalostna, žalostna. Njena bridkost se v pesmi *Soba* veže na spomin na ljubljeno osebo, verjetno mati: “V sobi je ostal moj glas. V slehernem trenutku iščem načine, da ga osvobodim. Selim se tja in s solzami, zabodenimi v grlo, na strehi noči kot ptičje petje v jutrih neločljivosti poslušam boleče vzdihovanje, ki ga dopušča s človeško roko napisan božji zakon. / Težke besede izrekam, vem. In vem, da razumeš. Tudi ti si bila prisiljena oprostiti, drugače ne bi prenesla življenja. Morda nikjer ne ostanem dlje kot tri letne čase, ker si ostala ti. Zvesta prisegi pred oltarjem. Ker ti obljubiš vselej. Četudi ustrahovana, pretepena, z izbitimi zobmi, zlomljena in potem zdrobljena kot nekaj, ostalo po kristalni noči. / Čudne so te niti, ki naju vežejo.” V pesem so zadelane podobnosti in razlike med (domnevno) mamo in hčerjo, gre za tisto včasih nedojemljivo odpornost, ki jo nekateri izkazujejo, spet

drugi ne. Pesnica prikazuje vdanost v okoliščine in nenavadno gibanje volje iste okoliščine preseči, saj ob subjekt niso postavljene zgolj po igri naključja, temveč tudi po scenariju, ki ga je pridelal sam. Pesnica spreminja samo sebe in svoje okoliščine, nikoli ni "hotela biti kot ti. Tvoje lepote in uslužnosti." Kljub nenehnim premenam pa nekatere stvari ostajajo iste, subjektu nudijo stabilnost, zanesljivost in drobno pest predvidljivosti, zaradi katere ve, da je njegovo življenje njegovo in da je eno samo: "Leonard, letos je snežilo kot v letih moje rasti. Neke zime sem bosa, skoraj gola, bežala pred zverjo. A luna me je spregledala in moj vonj je prekrila rosa Zemljinih oči. Na njivi za hišo je tisto leto rasla najlepša koruza." Pesem *Naravnost skozi spomin*, iz katere izvira citirani odlomek, vsebuje za poezijo zbirke *Lom glasu* značilne postopke sugestije (celo insinuacije) na motive družinskega nasilja, poškodovanih ženskih teles in brazgotin, ki so ostale. Motivi se v nekaterih pesmih preselijo v metafore – v pesmi *Vedro* se nasilje nad otrokom premesti v poboj mačjega zaroda, v nekakšen sprijeni ritual, ki ga *on*, ne glede na razdejanje, ki ga povzroča, ponavlja vsako pomlad. In pesnica poudari, da ni in ne bo kot *on*, saj "nihče nima trajnejšega spomina kot otrok, ki se ni pozabil".

Ker avtorica piše poezijo, ve, da si celostne razlage in analize tistega, kar je pretrpela, ne more privoščiti, da je po črki poezije prisiljena vztrajati v dispozitivu potujitve. Ne ona ne mi ne bomo deležni olajšanja videnja, olajšanja pričevanja. Razlogi za bolečino in žalost ostajajo zakrinkani, opaziti smemo le njihove značilne poteze, recimo udarce ali željo po tišini. Znova iz pesmi *Naravnosti skozi spomin*: "Za sabo sem vlekla leseno raco, postala je moja prva ptica. Milovala sem si otekline od udarcev. Nanje polagala mokro kostanjevo listje in poskušala razumeti. Danes razumem, zakaj me prekinjanje tišine boli in zakaj se še bojim prijaznih ljudi. Spominjajo me name." In iz pesmi *Steklena*: "Že davno si razbil vse steklenice, bilo jih je za stekleno obalo ... (...) Po tvoji sapi prepoznam vse pijance v mestu. In vem, kako se pogovarjati z njimi, premaganimi čarovniki."

Poezija Simone Kopinšek je žalostna, žalostna. Avtorica se je svojo žalost priučila vdihovati in izdihovati – vsakokrat izdahne nežnost –, močvirnata podlaga pa vztraja in se mestoma celo pogloblja. Vendar žalost ni vsa zgodba. Pesem *Oproščam* zgosti in pomiri vse dotlej razodeto: "Nisem te znala videti s svetom, bel mož v črni obleki. Šele zdaj razumem razpoke v zlomih, vidim kristale, ki si jih zame hranil v njih ... (...) Kot ti, se izganjam. Moja vretenca so iz tvojega semena. Še vedno nabiraš kostanje. Hodiš s sklenjenimi dlanmi na hrbtu. Mi govoriš kot človek

človeku. Zdaj, ko si sestavil kosti svoje duše, lahko vstanem tudi jaz.” Četudi ima pesnica vso pravico do bridkih občutij – že zato, ker je človek –, si sem in tja vzame tudi pravico do tolažbe: “Raje imam sivino. Pomirja, dopušča. Sredi napol izgubljenega dne nebo obarva drugače, ga odmakne zemlji. Odmeri prostor za vdih. Pred večno zadnjim potopom.” Da bi se zavarovala pred rezkimi spomini in izkušnjo, ki si je vrezala pot v njeno telo, se oblači v dotike, si vedno znova prizadeva za nežnost, edino silo, ki zmore vsaj za hip raztopiti grozo. V pesmi *Hranjenje* izvemo, da bi obnovitveno moč *lahko* imelo tudi materinstvo; revitaliziralo bi telo in tako tudi poezijo, ki je nemudoma življenje. Materinstvo bi poživilo, a deteta ni: “Moje pesmi so znova postale povsem navadne in besede prevečkrat ponovljene. Sneg je med bivanjem v svetlobi skopnel, potočja so visoka in v meni še področja z neprebujenim, predrznim.” Tolažbo za neizkopano predrzno pesnica priredi v ljubezenski poeziji, mestoma razrasli v erotično. Če se subjektova bojevitost in vitalnost njegovega duha na eni strani izkazujeta v tem, da nikoli, nikoli ne postane “kakor ti”, je takšna ne-ne-neodvisnost vselej zgolj začetek prenove. Pesnica ve, da zdravje lahko preizkusi šele ljubezenski oziroma erotični odnos z drugim človekom; kdor v odnosu pade, začetka svoje poti še ni prepoznal, kdor pa v odnosu stoji, po svoji poti že hodi. Ljubezen je novo *Prebujanje*: “Ko plešeš, zapreš oči in pustiš telesu, da se vname. Gledam te z reko v dlani. Žejna sem bila tisto noč, ko si mi odrekel ljubljenje. Obraz sem zarila v tvojo pazduho. Dišal si po mleku. Obliznila bi te, se privila in se do jutra dojila pri tebi. Vem, kako je biti lačen svoje snovi. Stojim pred tabo, ko tečeš v neznane kraje (slutim daljavo bližine). Zjutraj boš tisti, ki me še ni srečal.” Če je ljubezen v uteho, mora izruvat vse prikazni. Proces približevanja je vselej tudi proces podiranja, erotične izkušnje so zato “polzenje v lahkost bivanja”, ko “v ustih iz trebuha vstaja sonce”. Z ljubezenskim sklopom pričnejo v zbirko Simone Kopinšek prodirati tudi bistrumni nesmisli, postopki združevanja nezdružljivega – kakor da lahko o ljubezni resnicoljubno govorimo le tedaj, kadar naznamo njeno iluzornost. Lirski subjekt, ki je avtorica, najde ljubezen in čuti pripadnost, a se vseskozi ščipa v podlaket, da ne bi pozabila, kako nasilno ljubezen vsakokrat razpade.

Po pretečeni žalosti, žalosti zbirke *Lom glasu*, ki je, ker je pač žalost, sama po sebi ganljiva, lahko sklenem, da pesniška govorica Simone Kopinšek ni dovolj samosvoja ali inventivna, da bi zmogla svoji žalosti in pa žalosti, ki se enakomerno razporeja med vsemi živimi, pridati nove konture ali jo poglobiti. Ne gre za to, da bi morala iz žalosti narediti nekaj tujega, jo razpihniti do nerazpoznavnosti, temveč za to, da sta

žalost in prebolevanje v *Lomu glasu* izpisani predvidljivo; izpisani sta tako, kakor ju je kot masovni figuri *treba* izpisovati: patetično, z zamolki, metaforizirano. V posluha vredno snov pesnica ne intervenira posebej domiselno, pač pa predvsem *pravilno*. Ker je umetnost za razliko od ostalih režimov človekove produkcije zaznamovana z izjemo in izjemnostjo, izzvanja normativnost pesniške govorice Simone Kopinšek nekako v prazno. Vsekakor – pesnica ne laže, a hkrati ne govori tako, da bi njeno žalost s polnimi pljuči lahko vdihnili tudi mi. Le gledamo jo, kot bi si skozi vitrino ogledovali žival, ki jo sicer srečujemo iz dneva v dan.